

RITOÓK EMMA

TÉVELYGŐK

REGÉNY

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

**Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis
u. 6/B.**

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-6907-84-4

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

I. KÖTET.

I.

Egy sikoltás.

Sehonnan az űrből, vagy valahonnan a végtelenségből, a ködök mögül vagy az elsápadó csillagok közül...? A reggel szürkeségének kemény selymét hasította végig, kozmikus csendet tépő, kaotikus fájdalmat jelentő egyetlen repesztéssel a halál... Lecsapott, kiszakadva az ismeretlenből, minden emberitől független jajszava a világnak.

A sikoltással egyszerre a hang anyaggá vált formája gyorsan szállt le a tenger felett, fekete pont - sötét pillangó a szürkeségben. Egy pillanat és a sullyá vált sikoltás betörte a halványan csillanó, gyöngyházzsinűre való tükröt.

Csend. Aztán a csend hangja: a tenger halk hullámverése a parthoz... egy repülőgép messzire halkuló zümmögése.

Az a fiatal ember, aki a gépen repült a tenger felett, nem hallotta a sikoltást - maga a tenger sem hallotta... Öreg ember jött ki a sziklák között épült kis ház ajtajából a francia parton, de az sem hallotta. És nem hallotta a nem messze levő nagy szálló termében rendezgető pincér, sem

az emeleti szobában alvó amerikai leány, sem a hajó, mely most tűnt elő a part hajlásánál.

És nem hallották, akik messzebb voltak. Berlinben a Viktoria Strasse egyik házának a harmadik emeletén két öregedő ember aludt, miután késő éjszakáig a leányukról beszéltek, aki ott hagyta őket. Azt sem tudták, kivel ment el - hogy egyáltalában valakivel ment-e vagy csak egyedül. A ház előtt a taxi állomáson az egyik soffőr nyújtózkodott és ásítva nézte, hogy a reggeli vonattal érkezettek milyen gyűrött arccal ülnek táskáik közt az autókban. Ezzel a soffőrrel ment el a leány hat héttel ezelőtt a pályaudvarra, de sem a soffőr, sem az öregek odafent nem tudtak egymásról.

Budapesten a Ráday utca egyik szobájában egy fiatal ember, Pétery János nevű, nagyon korán ébredt fel.

- Úgy sincs semmi dolgom, nyugodtan alhatnám akár kilenc óráig is, - gondolta bosszankodva. - Az öcsém a pamlagon bezzeg alszik, még hét órákor sem lehet felébreszteni, hogy idejében elkészüljön az iskolába.

A szemetes kocsi csengője hallatszott. Undorodva gondolt a szemétre és szeretett volna repülőgépen ülni és messze-messze lenni mindentől, ami a Ráday utcában van. Gépen szállni a felhők között egy leánnyal... aranyosan csillanna meg a haja, mikor a felkelő nap sugárzásába belerepülnének. Behunyta a szemét ennél a romantikus gondolatnál. De nem tudott újra elaludni. Halkan felkelt és bement a fürdőszobába.

Fent - tengerek, városok, emberek felett a reggel színesen
lángolt elő a szürkesség széttépett selyme mögül.

II.

Az asztalon már csak a reggeli maradványai voltak.
Erzsébet besietett, felkapta előre elkészített tizórását és
beledobta a táskájába.

Gyuri felnézett és nyugodtan mondta: - Leszaladt egy
szem a harisnyádon.

Erzsi leesett az ajtó mellett egy székre és rémülten nézett
végig felhuzott lábszárán: - Istenem elkésem!... hol?

Gyuri elnevette magát: - Szamár vagy, csak vicceltem.

Erzsébet dühösen kapta fel a táskáját: - Haszontalan
kölyök! - és kiszaladt.

Pétery János haragosan nézett az öccsére és megvetően
mondta: - Megérdemelnél egy pofont.

Gyuri csak nevetett: - Savanyu János! - kiáltott vissza az
ajtóból.

Igen, az. De hogy élhetnek így? Nevetnek, szaladnak,
izgatódnak, hogy elkésnek vagy hogy leszaladt egy szem
a harisnyán - egy szem... nem veszik észre, hogy minden
felborul. Vagy csak ő látja így? Vajon nem örökölte az

anyja buskomorságát...? Régen kísértette ez a gondolat, de soha olyan világosan, mint ezekben a hetekben. Pedig inkább meghalni, mint úgy... ilyen fiatalon... Fiatal - mit jelent ez neki? Különben Gyuri inkább örökölhette volna az anyjától, ő későn született... ostoba képzelődés az egész.

Az apja jött be. - Jani, ne felejtsd el a szabónak ma megfizetni a részletet.

Jani komolyan nézett az apjára: - Apám... - kezdte és elhallgatott.

Az apja egy percre állva maradt az ajtóban: - Na?

János legyintett: - Semmi fontos, majd máskor. Látom, hogy most siet.

Egyedül maradt. Mit is akart kérdezni? - Azt hogy örökölhettek én az anyám... vagy hogy: apa, miért jár még mindig ahhoz az asszonyhoz...? vagy hogy: meg tudná egy élet tapasztalata után mondani, hogy érdemes-e élni...?

A nap egy vékony csikja besütött, csillámló szalagot lebegtetett, meg eltűnt, ahogy egy apró felhő elfutott előtte. Végre rátalált a nagy, nehézkes pamlagra és mindig szélesebben bontotta ki aranyos szövetét rajta. János felkönyökölt az asztalra, háttal a napnak és megvetően nézett végig a szobán. - Otthon... ez is otthon! Egész délelőtt egy cseléd marad a lakásban, csak enni szalad mindenki haza, azt is háromszor kell behozni - mindenki külön... Na szervusz otthon, tíz perc múlva fél kilenc, az

abrosz ételfoltos, az ujság háromfelé rajta: német kancellár, hágai egyezmény, súlyos autószerencsétlenség, pénzpiac, arzénmérgezés, kalapácsos gyilkos... nicaraguai földrengés... öngyilkosságok... Na igazán üdítő olvasmány. Regény... persze Erzsébet ezt a butaságot olvassa legelőbb. Hát induljunk... részletet fizetni. Hányadika is van? március - 1931 március vége... nemsokára huszonhat éves leszek... a legszebb kor.

Valami okosat kellene csinálni. Istenem - valamit, valamit! El kellene menni az államtitkárhoz, szörnyű! Majd bedugnak valahova, egy függőlegesen vonalozott papír elé és még boldognak is kell lenni, hogy végre...

Felállt. Mikor megfordult látta meg, hogy besüt a nap. Egy pillanatra behunyta a szemét, érezte, hogy arca, egész teste szinte magától átmelegszik és elmosolyodott. - Nap... Aranka! Szőke, szép Arany... napsugár... Elpirult, mintha valaki előtt véletlenül kimondta volna. Ilyen érzélgősség!

Mikor a lépcsőn lement megbotlott valamiben. Visszatartotta magát, hogy hátra ne nézzon, csak azért se. Csak a napot akarta látni a kapu széles nyílásán át, ahogy árnyékokat kergetett a siető emberek lábai alatt. Tavasz van... és fiatal.

A szegleten egy kirakat tüköruvegében meglátta magát, kicsit el is mosolyodott. Azért... egészen jó megjelenése van... Abban a percben mintha nem az ő alakja lett volna az üveg tükrében... valaki idegen. Alig bírta megállani, hogy hátra ne forduljon. Tudta, hogy senki sincs ott,

ismerte ezt a hátgerincén hidegen felkuszó érzést... egy idegen is van benne.

Tovább ment. Kávéházban az üveg mögött egy férfi ült, de nem az előtte levő csészére nézett, hanem a mellette levő ujságba és úgy itta a kávéját. Ugyan minek olvassa? Segít azzal magán, ha megtudja, hogy földrengés Nicaraguában, meg német kancellár... Autó, biciklista... a Kálvintéren villamosra ülhetne.

Arra felé nézett. Milyen különös köd... átlátszó fátyol, vagy még annyi sem színezi a levegőt; köd, de nem őszi, inkább sok színből vegyült lilásszürke lebegés ott fent a házak között. Csak ott fent, lent az utca mindennapja.

Jó volna más utcába költözni, örökösen ugyanazok a cégtáblák. Uri és női fodrász... a bátyja azt írta egyszer Berlinből, hogy színes, zöld és kék parókás viasz mannekének állnak a kirakatokban - változás, változás!... Fehér Imre finom sütődéje, Pauker esernyő készítés és javítás... Kovács férfiruha- készítő... Gyerekkorában a kis város utcáján szemben a fapalánk mögött új cégtábla jelent meg egy rudon. Azon is ez volt felmázolva, de a ru- és a - ha közé egy olló volt festve. Úgy olvasták és kiabálták egymás közt: »férfiruollóhakészítő«... Klein Mórné újra rendezte a kirakatát - szörnyű kisvárosias. Rosenzweig... De miért kell nekem ezt mindig újra elolvasni? Mi közöm nekem ehhez az egészhez?

Lehajtott fejjel ment, hogy elkerülje ezt az olvasási kényszert. Valaki rákiáltott: - Szervusz Jani! - Felnézett.

Az apjának egy idős barátja volt. - Na mi baj? Miért lógatod úgy a fejed?

- Dehogy! Szó sincs róla! - hebegi kényelmetlenül.

- Fel a fejjel fiam, míg fiatalok vagyunk!

- Ha azt meri most mondani, sursum corda, az arcába vágok az öklömmel, - gondolta.

- Sursum corda, fiam!

János nem vágott az arcába, ebbe a telt, önelégült arcba; csak ősz bajuszáig emelte fel tekintetét, mely rövidre vágva borzasan cáfolta meg az arc simaságát. Csak egy kicsit feljebb még - most két bágyadt, vizes szem tekintetével találkozott. János elszégyelte magát. Olyan öreg volt ez a két szem, sokkal öregebb, mint az arc.

- Na fiam rosszkedvűnek látszol. Mit csinálsz? Mivel foglalkozol? Hol helyezkedtél el, mióta nem láttalak?

- Nincs még állásom.

- Az már hiba. Mikor én fiatal voltam ebben a korban, már...

János nem bírta tovább, köszönt és tovább ment. Az öreg úr utánanézett, elképedve, megbotránkozva. - Ez a mai fiatalság! Különben az egész Pétery familia félbolond. - Ezzel elintézte őket, saját multjának önérzetébe burkolózva ment tovább.

- Szörnyű, egyszerűen szörnyű! - gondolta János. Hát ez a mult nemzedék? Megértetlen, erkölcsi frázisokon lovagoló, de ha tanácsot kérnék tőle, vagy épen állást, azt mondaná: sursum corda, lakjál jól vele! Az apám mégsem ilyen, megértő és sohasem izléstelen, ő sokkal okosabb... csak az az egy ne volna... A levegőbe vágott kezével, melybe elfelejtett botot venni. - Az apámat mégis szeretem, nagyon szeretem. - Enyhe átmelegedéssel érezte és megelégedett megnyugvás fogta el. - Csak az az egy ne volna... csak egyszer lehetne vele nyíltan beszélni!

Ez az a ház, ahol a szabó lakik? Benézett. Meglátta a mély keskeny udvar végén a cégtáblát. A kapu aljának kijárt kövezetén vigyázva kellett menni. Jobbra egy vízvezeték csapja csepegett, alatta a piszkos földön krumplihaj és mosogató rongy nyult. A függő folyósokon asszonyok járkáltak a konyhaajtók előtt. Kövér asszony jött rongyos táskával az udvaron át, kalapja komikus divatossággal csufolta lompos ruháját. Nagyon megnézte Jánost, mintha kérdezni akart volna valamit, de csak tovább ment.

Az udvar mélyéből férfihang hallatszott és amint János közeledett, a szavakat is kivette: - Te, te cafra! - Asszonyi sipítás, érthetetlen szavak.

János ijedten torpant meg.

- Agyonvágalak! - hallatszott újra. - Mindíg lófratni, se éjjel, se nappal nem vagy itthon, letépem azt a cifra rongyot rólad!

A szabó lakásából hallatszott ki és János gyorsan visszavonult. Fejét kissé nyaka közé húzva menekült a családi tragédia elől és sietett vissza a kapu felé. Mikor odaért egy fiatal nő igyekezett ki mellette; megismerte a szabó lányát. Egyszerre jutottak ki a kapun, de a leány az utcán mindjárt megelőzte. Divatos meghosszabbított ruhában, vastag lábszárán selymesen fénylő harisnyával, magas sarku drap cipőjén ingadozva ugyancsak mozgatta csipőjét; hátul minden izma utána ringott.

- Pfuj! - gondolta János arra a pillanatnyi érzéki mosolygásra, melyet megérezett a szája körül. - Hiába, Erzsike is csak ilyen ruhában jár, de nem így, hál Istennek... buta ez a női uniformis. Nem csoda ha a szabó dühöng. Az anya még fejkendőt visel - ketté szakadt a világuk... De hogy siet! - Pár percre kíváncsian ment utána, már restelkedve vissza is akart fordulni, mikor a leány egy fodrászüzletbe benyitott. János elnevette magát: - Vajon így kezdődnek a kalandok?

III.

Erzsébet nem késett el. Gyorsan felvette a rózsaszín nyerselyem dolgozó kabátot - most már nem vászon kabátokat hordtak a lányok az irodában, mióta újra divatba jött a nőiesség, így sokkal csinosabbak voltak. Orrán, arcán áthuzta a pudres-dobozból kivett szarvasbőr darabkát, jól megnézte magát a kis tükörben, közben tovább beszélgetett egy fiatal emberrel. Száját nem ruzsozta, legfeljebb ha este ment valahová, akkor is alig

észrevehetően. Csinos arc nézett rá a tükörből. - Ma mindenki csinos gondolta; - fiatalon csaknem szép. Az igazi szépség nem sokat ér, megbolondítja a leányokat és film- vagy színpad-ábrándokkal rontja meg az életüket. Pedig ma már ott sincs semmi kilátás... A mindennapi életben a férfiak félnek tőlük: a nagy szépség követelő, keretet és életet követelő. A férfiak nagyon megokosodtak.

Erzsébet ilyen gondolatok közben meg volt elégedve a saját csinoságával, mikor a puderes dobozt bekattantotta és a helyére ült. Még senki sem kezdett munkához. Térey az ujságot olvasta, Weisner oda állt mellé és szellemesen azt kérdezte: hogy aludt? Ez a Weisner szerelmes volt Erzsébetbe, de ő - eszébe sem jutott. A hivatali szerelmet mindjárt kikapcsolta, mikor belépett. Tulságosan könnyen adódó alkalom és a házasság a kettős hivatali élettel nem nagyon csábította.

Erzsébet romantikus és szentimentális volt, mint a kereső leányok mind, mint a jazz muzsika, mint a two step, mint a mozi, mint a gépek mögé huzódott modern élet. Érzelmességük épen úgy vibrált, mint a régieké, csak tudatosabban, nyiltabban. Erzsébet is szerelmet keresett, férjhez akart menni és szerette volna ezt a szerelmet és férjhezmenetelt olyan szépen átélni, mint a legszebb film.

Mi volt ehhez képest a mamák szentimentálizmusa! Most a technika ezerszinűvé varázsolta az érzelmet, elkezdve a megszólaló telefonon, mely két hangot a távolságon át tartott remegésben, az esti tarka világításban ragyogó utcákig, a színes lámpáktól rózsásra árnyalt arcokig a vendéglőben vagy nyári cukrászdában, ahol a fák épen úgy

suttognak a szélben, de a zene izgatóbb, mint bármikor. Hogy biológiát tanultak, az nem rontotta meg a csók édességét és Erzsébet épen úgy ábrándozott a jövőről, mint a szépanya, csak az ábránd tárgyának volt más ruhája: egy két szobás lakás viola és narancssárgára festett falakkal és csőbutorokkal és ó - repülön menni nászutra, Lido, St. Maurice... Minden ábrándnak régen és most is a pénz volt az ellensége.

Már mind az öten bent voltak a szobában. Valami szindarabról vitatkoztak - kellemes művelt emberek ezek és milyen szép megint Klára... vajon miért nem szerelmes mindenki belé? Talán tulságosan is magas és arányos az alakja, kissé merev és merev ez a nagyon szabályos arc is. Mintha a férfiak jobban szeretnék most a kicsi, finom nőket. Talán ezzel akarják ellensúlyozni, hogy szellemileg már nem lehetnek fölényesek... gyermekeket akarnak most is a nőben, legalább fizikailag legyen kisebb mint ők. Az ilyen határozott pompás alak... nem, nem a mai szegény világba való; egy hat szobás antik szépségekkel butorozott lakás illenék hozzá, nem ez a hivatal.

Erősen vizuális képzelete egyszerre maga előtt látta Klárát egy ilyen pompás lakásban. Felsőhajtott - nem irigységből, hanem mert erre a vizióra azonnal ott volt a válasz a lelkében: vén leányok maradunk mindannyian...

A beszélgetés elég hangos volt, mikor a másik szobára nyíló ajtóban egy csunya leányarc jelent meg. - Szt... mondta és a háta mögé mutatott. Lassan nyugodtan ült le mindenki az asztalához, nem akarta mutatni, hogy az osztályvezetőtől megijed, vagy hogy tilosnak érzi a

hangosságot. Az írógép kattogni kezdett. Erzsi észrevette, hogy az elébb leírt pár sorban hibát csinált ábrándozás közben. Kijavította és átadta a kisasszonynak legépelésre.

Kis életek zsufolódtak össze a hivatalokban, mint mindig, de színesebbek voltak a szobák és az elmuló órák, mióta nők is jártak be. Mindenki csak külsőségeiben ismerte a másik életét, habár jó barátságban voltak egymással. Senki sem sejtette a csunya kis leányról, aki az imént nézett be és mindig jókedvűnek látszott, hogy milyen éjszakái vannak, ideges lázongással és fuldokló sirással tele. Nem tudták a cinikus Dobosról, hogy legnagyobb boldogsága volna a család, imádta a kis gyermekeket. Nem is sejtették, hogy az elegáns Zádoryt ott hagyta az asszonya és majdnem öngyilkos lett. De mindegyik tudott apró pletykákat, mindenkire ráfogtak egy keresztnevet, mellyel bosszanthatták egymást, ismerték egymás vagyoni helyzetét és küzködéseit, tudták, hogy Erzsébet szegény, habár orvos az apja, hogy az elegáns Klára nem szokott vacsorázni, hogy Kemény urnak pénze van a bankban és Nagy Jani fülig uszik az adósságban.

A nők ismerték egymás ruhatárát, a férfiak egymás kilengéseit a mulatás és szerelem terén. Pletykáltak és megrótták a ruzst és kacérkodást, beszéltek a tulságosan szűk és rövid szoknyák jelentéséről, tudták kik akarnak itt férjet találni és kik vártak társadalmi alapon flirtre, szerelemre. Apró klikkek alakultak ki, apró intrigákkal. Az életnek valami letompított, apró méretre kicsinyített külön játék folyt, melyről mindenki tudta, hogy csak itt fontos a hivatal falai közt, a kapun túl már otthagyják az

egészet. Az igazi életükkel csak a hónap elseji fizetés kötötte össze ezt a második életet.

A délelőtt elmúlt, mint a többi, nem is várt tőle senki mást. Délután Erzsébet átvasalta a ruháját, gyorsan kimosott egy hibátlan selyem harisnyát a mosdótálban, estére készült elmenni. János meg is jegyezte, mikor a fürdőszobába benyitott: - Már megint mulatni mégy?

Erzsébet lángveresen fordult felé: - Nem a te pénzedet költöm. - Abban a percben meg is bánta, érezte, hogy a legérzékenyebb ponton sebezte meg a bátyját; ő, a fiatalabb, a leány keres, a férfi nem... Gyorsan kivette kezét a szappanhabbal tele tálból és utána szólt Jánosnak, aki válasz nélkül akart kifordulni az ajtón.

- Jani! Hallgass ide. Nem tudom mi bajod, nem beszélsz, hát nem is kérdezhetem. Ha élni akarunk lehetetlen így... lehetetlen így együtt élni veled.

János az ajtóhoz támaszkodva várt, míg Erzsi lehuzta kezéről a habot és közelebb lépett hozzá: - Nem tudom mit kívánsz az élettől, a világtól vagy tőlünk. Olyan vagy mintha nem ma élnél, mintha nem ebbe a világba való volnál... nem is tudom megmagyarázni. Mindenben, amit más természetesnek talál hibát keresel, különösen mostanában. Nézd, régen a leányok otthon találták meg a szórakozásukat, nem dolgoztak egész délelőtt vagy egész nap olyan hivatalos munkán, amelyhez alapjában véve - érted legalapjában, semmi közünk. Azt hiszed nem jobban szeretném, ha délelőtt tortát vagy kalácsot süthetnék a délutáni vendégeknek és ha cseléd mosná és vasalna a

ruháimat...? Végre is fiatal vagyok, kell valami szórakozás nekem is. Nem magam járok, mint sokan a leányok közül, mindig társasággal megyek - mi bánt ebben?

János nézte a szappanhabos tálban a testszinü harisnya egy kis kiemelkedő csücskét, nem szólt, csak intett a fejével.

- Na mondd, miért vagy mostanában olyan elégedetlen? Mit szeretnél?

- Mit? Azt, hogy délután vagy este együtt ülünk egy szobában, az anyám és te kézimunkával, az apám felolvasna, miután kihallgatta a Gyuri leckéjét, Károly jönne haza friss, vidám újdonságokkal és közénk ülne és együtt nevetnénk és vitatkoznánk és úgy ülnénk a vacsorához, mintha összetartoznánk, mintha egy család volnánk.

- Jani, honnan veszed ezeket a kívánságokat? Hiszen tudod, hogy különben is lehetetlen... mama és én... - Egyszerre elkezdett a könnye folyni, szappanos kézzel nem tudta letörölni, csak hagyta, kicsit szipogva.

- Tudom. Az apám meg sem várta a rendelő óra végét, már elment, Gyuri valami meccsen van, te készülsz - már itthon sem vagy, az anyám.... Jó, jó - tudom, erről senki sem tehet, vagy legalább azt mondják, hogy senki...

- Jani, mit beszélsz? Ki tehetne róla?

- Nem tudom, csak szeretném tudni... és azt is szeretném tudni, hogy család-e ez a miénk? Meg azt, hogy miért nincs sehol igazi család...

- Család?... és hogy mi nem vagyunk igazi...

- Ha azt hiszed, hogy a közös szobafalaktól függ a család, akkor ugyis hiába magyarázom.

De Erzsébet már nem is hallgatott oda; ha sokáig beszélnek - és milyen hiábavalóan meg nem változtatható vagy értelmetlen dolgokról - elkésik. - Okosabb volna, ha te is elmennél valahova. Arany is mondta a multkor, hogy már régen nem látott.

János gyorsan megfordult és kiment. Erzsébet letörölte a szemét a törülköző csücskével és kicsavarta a harisnyát. Egy óra múlva felöltözve, frissen, elegánsan, boldogan nézett be Jánoshoz. - Nem mentél el? Ugyan látogasd meg Aranyt vagy valamelyik barátodat. Én elviszem a kulcsot magammal, hogy ne zavarjak fel senkit, mikor hazajövök.

János ránézett és nem volt lelke, hogy valami keserű megjegyzést mondjon, olyan bájos és fiatal volt. Az ajtó becsukódott Erzsébet mögött és ő csak magában mormolta: - Egy fiatal leány, aki elviszi magával a kulcsot éjszakára. Vajon a szabó leánya is elviszi? Vagy csak úgy szökik ki...? Szörnyű összehasonlítás. De hát én olyan vagyok, mintha nem is ma élnék.

Vajon honnan van benne ez az atavisztikus visszafelé éles, ez a megértetlenség a jelennel szemben? Vele született

hajlam ez, vagy a gyermekkorra az oka? Még kis gyerek volt, mikor anyja beteg lett, őt beadták egy vidéki internátusba, a szünidőt falun, fürdőhelyen, jóformán idegenek közt élte át. De azalatt titokban mindig azt képzelte el, festette ki az otthontalan, unott nyügnék érzett idegen helyeken, hogy ha hazamegy otthona lesz. Az anyja meggyógyul és esténként együtt ülnek. Azt álmodta nyolc éven át, amit ma Erzsinek elmondott.

Eleinte még azt is, hogy az anyja fogja betakarni lefekvéskor, aztán csak annyit, hogy megcsókolja este, végre már csak esti együttlétet... mindig ugyanazt, mikor a tankönyvekbe bujva a többi fiu közt egész ridegségével szenvedte a nagy idegenséget. Pedig voltak jó pajtásai, kedves tanárai. Azt sem tudta honnan vette ezeket a képeket, melyeket tapasztalatból nem ismert. Talán csak a többi gyerek elbeszéléseiből, ifjusági iratokból, erkölcsi oktatásokból - míg öntudatlan igyekezettel tolt el magától az igazi gyermekkori emlékeket. A legrégibbet is:

Atyja a szobában járkál, anyja a pamlagon fekszik, felugrik, hevesen mond valamit... mi lehetett? Az apja ránéz - ez a tekintet ma is előtte van, megvetés... szemrehányás... keserűség...? - A gyermek előtt! - mondja és őt kivezeti a szobából. Csak legalább ezt a jelenetet tudná megérteni! Talán akkor az anyja betegségét is megértené... Az a másik asszony! Az egészséges, talán szép is még; csak messziről látta eddig, kerülte a találkozást vele. A gyermek érzése nem csalhat - ez az asszony az oka mindennek. Tehát az apja is...

- Örök kétség. Lesz-e valaha világosság ebben a kérdésben? - Kezére hajtotta a fejét. - Nem, nem ebben a világban élek. Hát a többiek, akik velem együtt internátusban nevelkedtek? És Erzsi? ő is nevelőintézetben volt, Gyuri a nagymamánál, csak Károly volt többe itthon az apjuk mellett. Miért, hogy épen én nem tudtam magam beletalálni a helyzetbe, a mába?

Mindíg jobban elmerült az önkinzásban. - Ha legalább volna valaki, akivel bizalmasan beszélhetnék arról, ami kétségekkel öl. Erzsi sirdogál, aztán elmegy mulatni... nem akar ma senki nehéz ügyekről hallani. Csak semmi komplikáció, csak vidámnak lenni, sietni kell, nem érünk rá gondolkozni, problémákkal gyötörni magunkat. Pedig talán csak azért gyötrődés, mert senkivel sem beszélhetek róla bizalmasan. Mégis Arany az egyetlen, akihez fordulhatnék.

Arany... ő meg tudná azt az otthont teremteni, amelyre vágyom. Dehát... törődik is ő a Pétery János jövődö otthonával...

És most felfakadt benne mostani kétségbeesett hangulatának igazi oka. Ezelött csak félévvel még, ha nehézkes, kételkedő, aggályoskodó ember volt is, milyen színesnek látta még a világot! Mert azt érezte, hogy Aranynek tudnia kell... És eddig olyan bizalmas és meghitt baráti - igaz, hogy csak baráti - viszonyban is voltak. Mióta lett Arany ilyen szeszélyes, zárkózott, majdnem visszautasító... miért? Ha megbántotta akarata ellenére... de ez lehetetlen... és utoljára milyen hangon beszélt vele... Nem, nem mehet el többe hozzá, mig...

Igen, míg ő nem hívja. De most mondta, hogy régen nem látta. Nem lehet ezt üzenetnek venni? Végre megtudni, hogy miért olyan ideges? Szeszélyes volt mindig, de ez más. Ha mégis megmondaná neki... ha megkérdezné... Igaz, hogy még nem házasodhatik... és kell itt szerelmi vallomás, mikor az egész élete nem más mint vallomás vele szemben. Talán ő is vágyódik utána... vagy legalább is szeretné látni. Elmehetne hozzá még ma? Vajon otthon vannak? Hiszen most mindenki szalad az otthonából. De ők nem olyanok - a néni különösen nem... ó hogy elfogadná anyjának és még csak nem is szólhat...

Mozdulatlanul ült soká. Mintha az élet minden érthetlensége forni akart volna az agyában, izgatott, töredezett, futó, szavakká nem váló gondolatok kergették szemében a derűt vagy a homályt.

- Elég! - Felugrott, már elhatározta magát. A fürdőszoba csapja bugyborékkolt, víz folyt, János kijött, zsebkendőt keresett, még egyszer megnézte magát az előszoba tükreben. Az ajtó becsapódott és az otthon egyedül maradt üresen.

...Mennyi ember a Váci utcában... most meg szórakozottságból majdnem tovább ment - csak nem téveszti el azt a házat! Az első emeleten megállt, felnézett. Függő folyosók egymás felett, emberi lakások. Csak egyet ismer közülök, csak egy érdekli. Kik lakhatnak a többiekben? Mikor egyszer Aranyánál volt, egy asszony öngyilkos lett a harmadik emeleten - talán ez az emlék állította meg öntudatlanul. Akkor összeperelt Arannyal, mert azt mondta, hogy az öngyilkosokat nem szabad

megmenteni, aki meg akar halni, haljon meg. Azt mondta, hogy ezt nem értheti meg, csak az, aki maga is asszony. Soha sem látta olyan komolynak...

Egy fiatal pár jött le a lépcsőn - mintha nem is tartoznának egymáshoz, csak úgy egymás mellett mentek. Az első emeleten egy bankigazgató lakik, gazdag. Milyen életük lehet? Ha olyan gazdag volna! Csak Aranyért...

A második emeleten becsengetett. Soká nem jött senki. - Bizonyosan nincsenek itthon, - mondta magának nyugodtan, csak bensőleg remegett a szíve és a gyomra táján. - Nem, nincsenek itthon, - erősítette újra, hátha a sors azért is igent mondana. Az ajtó nyílt, otthon voltak. Bent Aranka néni.

- Kedves Jani, de régen nem láttuk. Jaj de örülök, hogy el nem mentünk. Készültünk, de Aranyak nem volt kedve...

- Megérezte, hogy jövök, - gondolta egy fél gondolattal János. És Arany jött, szőkén, mosolyogva - egyetlen mosoly, ilyen nincs több a világon. És a kézfogása - mintha melegebb volna, hosszabban engedné...

- Mit is beszélnek? - kérdezte magától, mikor már találomra felelgetett rá, hogy jól vannak-e, mit csinál Erzsike, apának sok-e a dolga? Bánta is ő, hogy mit kérdeznek, csakhogy itt ülhetett és Aranyt látta szemben. Nem is Arany kérdezősködött, csak az anyja. A leány magába merülten mosolygott, de volt valami idegen a mosolyában. Szórakozottság, szomorúság,

bizonytalanság...? Mintha reszketne ez a mosolygás, el akarna repülni.

Szegedyné kiment. A két fiatal pár pillanatig hallgatva ült egymással szemben. Aztán egyszerre Arany türelmetlenül felkiáltott: - Mi lelte Jani, hogy ma ilyen mulatságos.

- Nézem magát, olyan régen nem láttam!

- Megváltoztam? - kérdezte Arany kissé kacéran, de hangjában valami idegen mellékszövegével.

- Tudja, hogy nekem sohasem változik meg. Száz esztendőskorában is ilyennek látnám, mint ma.

Arany a fejét rázta: - De én tudom, hogy úgy megváltozhatnám, hogy rám sem ismerne.

- Hacsak álarcot nem tenne magára. De még akkor is az alakjáról... senki mással nem téveszthetném össze.

Arany felnevetett, röviden; aztán megborzongott. - Csacsi maga Jani. Ne udvaroljon, tudja, hogy már vén lány vagyok, majdnem egyidős magával.

- Két esztendővel fiatalabb.

- Ötven esztendővel idősebb.

- Arany mi lelte? Azért jöttem ide, hogy az én mélységeimből, de profundis, a maga mosolygása segítsen kiemelkedni. Miért akar elszomorítani?

Arany most nagyon komolyan, kutatóan nézett rá, előre hajolva. Egyszerre elnevette magát. Most már másodszor olyan röviden. Szokatlan volt nála ez a nevetés, rendesen csak a mosolygásig jutott el. Gyerekesen odaugrott Jánoshoz, megfogta a karját és felrántotta a székről. - Jól van?

- Még mindig úgy bánik velem, mint mikor gimnazista voltam és maga már nagy leányt játszott. Emlékszik még, mikor Teresnyén nyaraltunk?

- Hogyne. Akkor még udvarolt nekem.

- Akarja, hogy újra kezdjük?

Arany mintha megütődött volna a János komoly hangján; ő is komolyan, nagyon gyorsan felelt: - Nem, annak most semmi értelme sem volna, már.

János előrehajolt: - Igaza van, most nem. De talán nemsokára.

Arany elnézett. Lassan, szinte fokonként láthatóan mosolyodott el. - A szüleinket utánozzuk? - kérdezte halkán.

Jani meglepetten egyenesedett ki. - Nem értem! - Egyszerre az anyja lehajtott fejjel... lehetetlen, hogy Aranka néni... ha ő lett volna az oka, nem az a másik asszony...

- Nem tudja, hogy Károly bácsi - igen, a maga papája, szerelmes volt mamába gimnazista korában? Megkérte, hogy az érettségiig várjon rá. Persze mama akkorára férjhez is ment.

János megkönnyebbülten, boldogan nevetett. Felszabadult a lelke az anyjától az apja felé... ez a komoly ember és egy ilyen hóbortos gyermekszerelem! Milyen kedves lehetett mint gimnazista és épen olyan mint a fia - vagyis ő épen olyan mint az apja... De Arany nem ment férjhez és egymáshoz öregedtek. Öregedtek! Milyen fiatalok!

Lehajolt és megcsókolta az Arany kezét. Lágyan soká feküdt a kis kéz a kezében, mintha a leány elfelejdzett volna róla. Hirtelen húzta vissza és szeszélyes társalgási módja szerint másról kezdett beszélni. Szája mellett egy vékony, idegen vonás rajzolódott ki, mintha pókháló esett volna mosolya gödrére.

- Nem is vette észre még ezt a virágot, ma kaptam apától.
- A kis cserépből, melyet felvett, a sötét zöld között egyetlen óriási, fodros, violaszinbe árnyalt bibor petunia nyílt. - Nem gyönyörű? Nézze az erek rajzát, biztos, mint a földgömb mértani hálózata és mégis remegően élő... milyen zárt forma lényegében és mégis csupa szeszély, a színének nincs neve, olyan csodás és egyetlen, hogy semmi általános név nem illik rá... misztikus szépség, mert mozdulatlan és hallgat - és olyan gyöngy - legjobb volna letépni és eltaposni.

János, aki érzéki szomjúsággal szívta be szavait, értelmetlenül felkiáltott a hangjában is megváltozott

brutális szavakra. És Arany nevetett, nevetett - ahogy sohasem szokott nevetni.

- Arany magának rosszul áll, ha színházat játszik, - kezdte bátortalanul János.

Szegedyné idegesen jött be, félig lehunyta szempillája alól figyelte Aranyt, aki egy kis görcsös felcsuklással elnyomta hisztériás nevetését. - Jöjjetek kávézni, - mondta Szegedyné szokott háziasszonyi hangján.

A másik szobában felterített asztal, nem buta borulós zsurasztalok, mely mellett az ember nem tudja hova tenni a lábát, habos kávé, kalács, cukor ezüst tartóban, még cukorfogó is - milyen régen látta! János szinte szerelemmel vette kezébe az ezüst fogót is, melynek a nyele madár volt és kitátott csőrében tartotta a cukorkockát.

- Maga teázik Arany?

- Nem szeretem a kávé.

- Arany nem egészen egészséges mostanában; olyan étvágytalan és válogatós, - mondta Szegedyné kínálás közben.

- Mama meg akar hizlalni, én pedig karcsu akarok maradni... Látta már a kutyámat? - Felugrott és kiszaladt.

Szegedyné aggodalmasan nézett utána. - Mostanában mindig ilyen nyugtalan, ideges. Szeretném, ha az atyja

eljönne és megvizsgálná. Talán jó lenne, ha újra arzéninjekciókat kapna, egyszer már nagyon jót tett neki.

Arany jött vissza vidáman, nyoma sem volt rajta a betegségnek; egy fekete szörkutyát hozott magával, piros szalaggal a nyakán és felültette az asztalra. A szörkutya üvegszeme bánatos és szemrehányó tekintettel nézett Jánosra. Ezen sokat nevettek.

János elgondolkozva ért haza. Olyan különös volt ma Arany... nem mintha betegnek látszanék, de... mégis csak érthetetlenek a nők. Fiatalsága a régi hazug mondásba menekült, szinte elképedve a férfi logika útján meg nem érthető női lélek titokzatos érzésein. Melyik volt az igazi Arany? Szeme kifejezése, hangja, keze melegsége mást mondott, mint az a nevetés vagy hirtelen komolyság. Pedig lehetetlen, hogy meg ne értette volna, amit mondani akart vagy mondott is... különben régen tudhatja... miért engedte volna át a kezét hosszú pillanatokra?

Mire hazaért, elhatározta, hogy legközelebb, ha alkalma lesz, nyiltabban megkérdezi, hogy várna-e rá, ha nem is olyan sokáig, mint az apja kívánta annak idején Aranka nénitől.

Gyuri is jött, csak ketten vacsoráztak, de Gyuri fáradt volt és különben is folyton a meccsről beszélt olyan szavakkal, - János a felét sem értette meg. Jobb is ha korán lefekszik a fiú. Ő még sokáig fent volt és olvasott; egyszer hallotta, hogy nyilik az előszoba ajtó - az Erzsi lépései voltak. Dudolva ment be a szobájába, jól mulathatott... Csend.

Nem tudott lefeküdni, mintha még várt volna valamire. A Bakács tér felé eső ablakból kikönyökölve jól látta a csillagos eget. Lassankint leszakadtak róla a kételkedő gondolatok kinzó ütései. Letépődni a földről... nemcsak repülni, a gép is anyag, véges, emberi munka, elszakíthat a földhöz ragadtságtól, de nem a földtől, mint otthontól. Csak a csillagok közt a végtelenség... Milyen ideális pálya a csillagok otthonában élni, kikapcsolni a föld minden problémáját. Végtelenség térben és időben, ezt kiszámítani, elgondolni, érezni - átélni... mint aki ezt a könyvet írta. Végtelenség és mégsem szétesés - törvényes rend, határolt mozgás... Talán éppen ebben a pillanatban fedeznek fel egy új ködfoltot és nem törődnek vele, hogy Briand mit gondol ugyanakkor álmatlanul és idegesen a földi rendről, vagy hogy egy gyermek lázzal kinlódik London valamelyik külvárosában, vagy ketten gyorsan megcsókolják még egyszer egymást egy városligeti padon, néhány ezer ember éhen hal Indiában vagy Kinában, egy hajó SOS jeleket ad le valamelyik földi óceánon - még azzal sem, hogy Pétery János majdnem öngyilkossági gondolatokkal küzdött az utolsó hetekben... Nyolcvan millió fényévi távolságban egy új világ született az emberiség számára - önmagának már vagy százbillió évvel ezelőtt megszületett - és egyik csillagának sem lesz az idők végtelenségében csillagásza, hogy a földet, beteg, éhező, elmerülő, szerelmes, öngyilkos embereinek hazáját felfedezze... Ó Arany!

Gyermekes és örök emberi gondolataiba elmerülve, szeretne volna megölelni ezt az ismeretlen csodát a felésőtélő végtelenben, de csak egy kicsit, csak úgy szimbolikusan mozdította meg a karját az ablakon túlra.

Lélek... a lelkem... a lelkünk szabadsága... örök nostalgija a végtelen felé - és örökös szenvedés a testben.

Gyuri felnevetett álmában és János visszafordult. Ilyenkor még gyermekesebb volt a fiu arca, mint ébren; valami szépet álmodhatik. Minden keserősége elmúlt iránta és pajkosságai iránt. - Testvér - gondolta meghatottan. - Mennyire nem hasonlítanak egymásra... mintha a család széttágulása már az anyaméhben megkezdődne. Vagy, az élet mossa el a hasonlóságokat, ez a szörnyű élet ma, mely nem tűr együvértartozást, mindent megbont az emberek között, még a külső hasonlóságot is.

Közben megint hallotta az előszoba ajtajának nyílását, az apja lépteit. Talán ez hozta megint elő a kínzó gondolatok rohamát... Annál az asszonynál volt - és az anyja a szanatóriumban. Minden hónapban elő kell teremteni a pénzt, amit ráköltenek és ő maga eddig nem keresett semmit. Közben érezte azt a fojtogató szemrehányást is önmaga ellen, hogy olyan régen nem látogatta meg az anyját. Valamikor minden héten elrohant, sőt mindennap kíváncszott utána, most hónapokig sem látja - ilyenkor hiába igyekszik megnyugtatni a lelkiismeretét, hogy ugysem segíthet - és mikor elmegy, legtöbbször a szájalom, a lelkiismeret furdalás viszi, csak abban a percben szereti, mikor ott van mellette. De milyen szeretet ez is! Eltépődött a lelki köldökszínór, csak a fájdalom, az önkínzás maradt. Látja, hogyan ül ott lehajtott fejjel, hangtalanul, ritkás ősz hajának szomorúságával és elfordítja fejét, ha azt mondják, hogy látogatója érkezett.

És mindig újra: miért? Az apja hűtlensége tette tönkre? Csak legalább ezt megtudhatná már egyszer... hogy legalább az apját szerethetné úgy mindig, mint egyes pillanatokban, vagy teljesen kiszakíthatná a szívéből. Egyik sem szeretheti úgy a testvérei közül, mert egyik sem szenved miatta, egyik sem ítéli el.

Pétery, mikor hazajött, látta a világosságot az ajtó homályos ablakán át és gondolkodott, hogy bemenjen-e? Nyugalanság bántotta megint ma reggel óta János miatt és végre benyitott. Gyuri megmozdult az ajtónyílásra, de nem ébredt fel. János meglepetten fordult meg, zavarba jött.

- Miért nem fekszel le már?

- Apa is elég későn jött haza. - Lehajtotta a fejét.

- Talán vártál rám? - Az apja hangja olyan gyöngéd volt, hogy János meglepetten nézett fel. Ha most beszélne vele...

- Ne-em, nem várok senkire, csak nem tudok aludni.

Egy pillanatig hallgattak. Mindketten zavarosan keresték azt az egy szót, de mindent szentimentálisnak vagy nyersnek éreztek. A másik pillanat már kinossá, a harmadik gyanakvó pillanattá változott át. Az apa az utca sötétjébe nézett. Érezte, hogy a fia szinte másodpercenként felváltva közeledik és távolodik lelkileg - hangtalan szívdobogása a léleknek, kitarul és összehúzódik bizonytalanul, szenvedőn. Miért? Titkos kétely, harag

felelősségrevonás...? Egy utolsó megbántott »miért« döntött: - Oltsd el a villanyt. Jó éjszakát...

Jánosnak csak most jutott eszébe a Szegedyné üzenete. De most nem is lehetett volna arról sem beszélni, olyan csak ketten állottak egymással szemben, még az Arany neve sem állhatott közékük.

Pétery felsóhajtott a szobájában. Milyen elhagyottnak érezte magát, mihelyt hazajön. A leánya ott van ugyan mellette levő szobában, de már bizonyosan alszik. Fiatal leány - és csak a takarékoskodás... ő nem volna ilyen soká hiába villany mellett ébren, mint a fia. Drága kis fiatal élet - vajon milyen lesz a sorsa? Elszakad-e tőle teljesen? Hiszen már is alig van együtt a családjával. A család! Milyen másnak gondolta, mikor megházasodott... persze azt az ideált még a régi világból hozta magával. Most - a legidősebb fia már teljesen elszakadt, az már magyar sem lesz, ha jó dolga van odakint. Gyuri még gyermek, csak jobban tanulna. De János a legnehezebb kérdés.

Kirakta zsebéből az apróságokat. Egy ezüst ceruzát is, melyet Paulától kapott még akkor mikor... mikor még csak úgy távolból szerették egymást. Ha nem volna ez a sok ostoba előítélet, ha idehozhatná Paulát feleségnek, anyának... Akarnák-e a gyermekei? János gyűlölné - sohasem beszélt róla, de azért Pétery egészen bizonyos volt benne, hogy gyűlölné. Szeret-e egyáltalában valakit?... Ez a megoldatlan nemi kérdés is a fiatalság életében olyan aggasztó. A leányok egyáltalában nem mehetnek férjhez, a fiuk nem házasodhatnak, ő nem hozhatja ide anyának, akár testvérnek a gyermekei közé,

akit szeret... Legfeljebb ha a család egészen szétoszlanék. De legalább még minden reggel láthatja az Erzszi friss arcát, a Gyuri gamin nevetését és - igen a Jani keserű mosolygását, mellyel jó reggelt mond. Elég hogy egy gyermeke idegen lesz örökre, elég, hogy felesége... De erre most nem akart gondolni, csak a gyermekekre.

Vajon eleget foglalkozik-e velük? Ez a hajszás élet a kenyér után és ez a... hiába, nem rendes családi élet. Paula mégis elvonja a gyerekek köréből. És a betegek is. Mig azokkal törődik talán nem is látja tisztán, hogy a fia is beteg... János természetellenesen otthonülő, mintha aszkéta akarna lenni. Ez is egészségtelen, képzelődés és álmok betegévé tesz. Különben mit tudja, talán van is valami viszonya... mintha a családi kötöttség, a vér szemérme még nehezebbé tenné, hogy közel férközzék a lelkükhöz. Valamikor sokat nevettek rajta, mikor egy kollégája maga választott ki orvosi vizsgálat után egy lányt a fiának állandó barátnőül. Hogyan sikerült, nem tudta, de talán nem is volt olyan ostoba próba... fene tudja, azért mégis van valami természetellenes benne.

Ez a kis káromkodás megkönnyítette. Megoldhatatlan kérdés...? És miért épen ma? Eddig is élt fiatalság, voltak kisebb-nagyobb komédiák és tragédiák, de nem lettek általános problémává. Miért más a ma? Mit csinálunk olyan nagy dolgot ma fiatalságból? Ezt is a háború hozta? Vagy megváltozott teljesen az emberi lélek? Szabadság, tánc, vak élvezethajhászat... aztán egyszerre csak ilyen különös eset - mert Jani eset...

Sokáig nem tudott elaludni.

IV.

Pétery a János figyelmeztetése után másnap délelőtt meglátogatta Szegedyéket. Mindíg meghatottság fogta el, egy kis öngunnyal enyhítve, valahányszor a még szép asszonnyal találkozott. Első szerelmüknek kedves emléke elburkoltan, némán, az idő prizmáján át szivárványossá válva, bent bujkált az első szavakban.

Most Szegedyné mindent elfelejtett az aggodalom mellett.

- Azért kértem ide Károly, hogy vizsgálja meg Aranyt; olyan ideges, ő maga azt állítja, hogy jól érzi magát és nem akart elmenni.

- Tudja, hogy mindig szívesen jövök. Lássuk a betegünket.

Arany jött, szőkén, mosolyogva. Pétery ránézett, a leány nyugodtan viszonzta a tekintetét. Keresztleánya volt a doktornak ő nevezte el Aranynak is, hogy az anyjától megkülönböztessék. Nagyon szerette, idősebbik fiának Károlynak szánta, mielőtt az külföldre ment; azóta nem akart semmiféle tervet csinálni, az apák tervei sokkal inkább megbuknak a fiatalokon, mint régen a fiataloké az apákon.

Tréfásan kezdett a leánnyal beszélni és csak azután mondta, hogy vesse le a bluzát. Arany az anyja háta megett levő szekrény mellé ment és - Pétery felnézett. Arany még nem kezdett el vetkezni, csak állt mereven és az orvosra

nézett, nézett valami szuggesztív komolysággal... vagy... feszült rémültséggel...? Lassan felemelte a kezét és ujját az ajkára tette. Pétery, bármennyire bosszankodott utólag miatta, úgy látszik nem tudott orvoshoz illően uralkodni az arcán, mert Szegedyné meglepetten nézett rá, aztán hátrafordult a leánya felé, aki éppen lehuzta bluzát. - Mi az? - kérdezte idegesen.

Pétery elmosolyodott: - Kicsit meglepett az Arany tartása. Nem szabad ilyen görbén állania, különben tornát rendelek. - Felállt, a leány hátára hajolt, elővette a stetoszkopot, mellére tette: - Mélyebben lélegzeni, most tartsa vissza...

Felemelkedett. Egy hang sem hallatszott. Szegedyné az izgalomtól reszketett, azután megmerevedett.

- Nincs semmi baj - mondta Pétery. - De nagyon vérszegény, ettől van az idegesség is. Jöjjön hozzám délután Arany, ha azt akarja, hogy pontosabban megvizsgáljam.

Arany nagyon sápadt volt, mikor felvette a ruháját.

- Na, csak nem ijed meg egy kis orvosi vizsgálatról? Különben mi újság? Csakugyan le akarja tenni a doktorátust? Addig semmit sem engedek meg, míg ideges. Sohasem voltam barátja a nők tanulásának, maga tudja Aranka, hogy a saját lányomnál is elleneztem. Most Erzsi szemrehányást tesz miatta, hogy mennyivel többre menne, ha egyetemet végzett volna. De mikor a gimnáziumból

kijött, még mindig olyan elmaradt voltam, hogy azt hittem, majd szépen férjhez megy a maga rendjén.

Arany kiment és most kis likörös poharakkal jött vissza. Mikor letette a tálcát, összezörrentek a poharak.

- Majd én töltök - mondta Pétery és kivette az üveget az Arany kezéből. A leány ránézett, még mindig mosolyogva. Mosolygása vékony fátyol volt az arcán.

- Jani itt volt tegnap - mondta kedvesen. - Azt találom ő is ideges egy kicsit.

- Egy kicsit! Az több mint idegesség. Mindíg tulságosan komoly és nehéz természete volt.

- Ó dehogy - szólt közbe Szegedyné. - Én nagyon szeretem Janit épen a komolysága miatt. Olyan ritka a mai világban a lelkiismeretes ember.

- Úgy látszik azért, mert ma nincs rá szükség. Janinak a reformáció korában kellett volna élni; bármelyik oldalon el tudom képzelni fanatikus, ítélkező szellemmel és mégis mindig kétkedően.

- Mi igazán nem ilyennek ismerjük, úgy-e Arany? Csak azt szeretné, ha az emberek jobbak, becsületesebbek lennének.

- Tökéletes embereket kíván épen a mai világban. Önmagával is elégedetlen, szörnyen bántja, hogy nem tud álláshoz jutni, de arra büszke, hogy kilincseljen... félek,

hogy világéletében szerencsétlen lesz. Egy jókedvű, okos asszony kigyógyíthatná... - Egy pillanatig Aranyra nézett, de valami kis »nem« tolakodott a gondolatai közé. - És mikor házasodhatik meg ma egy fiatalember?

- Az Isten majd elintézi mindent a legjobban.

- Bizzunk benne. - Pétery felállt.

- Mindíg úgy siet, - marasztotta Szegedyné.

- Arany ma délután hat óra tájban jöjjön el. Akkor már kevés számú pácienseim miatt nem kell várakoznia.

Délután fél hatkor, mikor Arany belépett, még két beteg várakozott a doktornál. De épen akkor jött ki egy férfi és az egyik asszony felállt. Pétery intett Arany felé. Félt, hogy nem fog eljönni. Az a délelőtti mozdulat kétkedő aggodalmakkal kinozta, de most mikor meglátta, egyszerre meg volt győződve, hogy tévedett vagy véletlen volt az egész.

Arany nyugodtan ült a karosszékbén. Felvette a fürdők hirdetéseit; fenyvesek, szállodák, tavak, sielők... Olyan mindegy. Nem gondolkozott. Eleget gondolkozott azóta, hogy mit fog mondani, vagy semmit sem, vagy hogyan és mit felel a másik. Most mindezt elfelejtette. Ült és várt és csak várt. Egységes, céltalan, gondolattalan feszültség volt ez a várás mindenre, ami következni fog attól a perctől fogva, mikor belép, az utolsóig. Talán a legutolsóig.

A beteg kijött és az egy ember is felállt. Arany csak most vette észre, hogy egész idő alatt mennyit köhögött, most is köhög. Összeszorította a fogát. Gyűlölte ezt az embert aki olyan boldog, hogy csak köhög. Bárcsak halálos beteg volna és ne jöhetne ki soká - soká... szegény...

- Nos Arany? - szólalt meg Pétery, mikor az utolsó beteg is elment. Arany belépett és az ajtónál megállt. Vastag függöny lógott a párnázott ajtó előtt és ott maradt állva, mozdulatlanul, azzal a fátyolmosollyal az arcán.

- Jöjjön Arany, üljön le ide mellém a pamlagra. Hát mi baj? Mi mondanivalója van?

Arany lassan a keresztapja kezébe csusztatta a kezét. Az rátette a másik kezét is. - Uristen - gondolta - talán csak nem... hiszen az lehetetlen... - Előrehajolva nézett a leány szemébe. - Nos hát beszéljen Arany!

Arany még mindig hallgatott, csak a fejét hajtotta jobban le.

- Arany, én félek, hogy maga valami súlyos mondanivalóval jött hozzám. Igaz? Szóljon már...

- Súlyos... igen... - Halk rekedt hang, nem az Arany hangja. Egy percnyi hallgatás.

- Ne féljen Arany... Nem tud beszélni? Hát én kérdezek, maga csak intsen. És ne vegye rossz néven, ha furcsákat kérdezek, maga az oka, - igyekezett könnyedebbre fordítani a beszédet. - Nos... szerelem?

Arany felnézett rá, fátyolos szemmel, kifejezés nélkül. Pétery most már érezte, hogy tovább kérdezhet; bensőleg megrendülve, a végzet komolyságával folytatta: - Viszony?

A szőke fej lejjebb hanyatlott.

- Gyermek...?

Arany újra felnézett és igent intett. Többször egymásután intett, szőke rövid haja előrehullott az arcába. És hogy az orvos nem felelt azonnal, a másik kezét is a nagy férfikézbe csusztatta.

Pétery nagyot lélekzett. Igyekezett nyugodtan beszélni, csak orvos akart lenni. És alig birta a szavakat kimondani: - Ez... ha különben jól érzi magát... ez nem olyan nagy baj... Ezen minél előbb segíteni kell.

- Úgy-e segít rajtam? Úgy-e tud segíteni?

- Én? Én nem, - mondta az orvos komolyan. - Hanem az a gazember. Minél előbb meg kell esküdni.

- Az a... gazember nincs itt.

- Hát vissza fog jönni. Tud róla... a maga állapotáról?

- Semmit sem tud.

- De miért nem? Az Istenért Arany!

- Nem akartam megzavarni vele. Olyan boldog volt... egy amerikai ösztöndíjat kapott, különben is megmondta sokszor, hogy még soká nem házasodhatik. - Most már egészen folyékonyan beszélt. - Mindíg azt mondta, hogy nem lehet gyermek, bizonyosak voltunk benne, hogy nem lehet... őt is nagyon megzavarta volna...

- Milyen vékony, tört hangon beszél, milyen egyhanguan mondja el az egész tragédiáját, - gondolta Pétery közben.

- Megzavarta volna! Ó örök asszonyi önfeláldozás. És az nem nagyobb baj, hogy magát zavarta meg?

- Nem is tudom, hogy volt... eleinte magam sem hittem, aztán elhalasztottam, aztán már annyira készült utazni... aztán elment...

- Tudja, hogy most hol van?

- Nem. - Sötét hangsúly volt az egytagú szóban. Sötét súlyos szó, nem volt fellebezés ellene.

- Arany nem akarok szemrehányást tenni, de...

- Tudom, tudom. Mindent tudok, amit mondani akarna. Én is eleget mondtam magamnak.

- Nem eleget Arany.

- Most már ugyis mindegy. Ugy-e most már belátja...

- Én? Mit lássak én be?

- Hogy segitenie kell rajtam. Kell, kell! - Ez már nem a mosolygó szőke Arany volt, aki beszélt. Az asszony, a kétségbeesett asszony nézett az orvossal szembe.

- Nagyon jól tudja, hogy nem tehetek semmit. Maga egészséges asszony, és szépen megszüli a gyermekét és...

- Nagyon jól tudja, hogy ez lehetetlen! Még anya - még ő talán keresztül élné miattam, de apa... mit képzelsz, apa!

- Kedves Aranka, ezt előbb kellett volna meggondolni. - Felállt és járkálni kezdett. - Maguk szép teóriákat állítanak fel a szabad szerelemről, a nagyszerű fejlődésről, amely a nőt egyenlővé teszi a férfival - a férfi természetesen csak örülhet ennek a teóriának... de a természet nem teoretizál. Azután a felelősséget egyik sem akarja viselni. Szerencsétlenségre a természet a nőtől követeli meg a felelősséget, amely elől a férfi - Amerikába utazhat. Itt úgy látszik megszűnik a híres egyenlőség.

- Arany felállt. - Ha maga is csak prédikálni tud, - mondta és hangja, arca megkeményedett, - akkor nem jöttem volna el. De... csak azt ne képzelje, hogy én valami számár, elcsábított leány vagyok. Nagyon megrendített a dolog, nem tagadom. Ha anyát látom... nem is jó beszélni róla. De én tudom, hogy jogom van a gyermekemtől megszabadulni, nem az egyenlőség, hanem a saját egyéniségem nevében. A testem az enyém. Senki sem kötelezhet arra, hogy... szüljek. Nem akarom és nem akarom!

- Akkor forduljon máshoz Arany.